

איצור "תהלות ישראל"

פנינים שנלקטו מתוך דברי הגה"צ דתהלות ישראל שליט"א (מתוך מה שכתב נדפס בספרים וקונטרסים, וגם מתוך שאר הישועות)

הערה כללית בנוגע לכל המאמרים

כדאי לקרוא כל המאמרים יותר מופעם א' כי בכדי שיהיו נקלטים ונספגים יותר לתוך הלב בכדי שזה ישיפע ויפועל את המטרה לא די בקריאת הדברים פעם א' לכו וכו' כי כפעם השנית מרגישים הרבה דברים שלא מרגישים כפעם הראשונה.

האת לטעמי שבמליונות שנה החדשה נמצאים גם בדברים היו במליונות הישנים וגם בדברים החדשים, אנטם גם הדברים הישנים החדש נמצאו ומחדש וקבלו פנים חדשות ולכן כדאי לקרוא עוד פעם גם את המאמרים הישנים, כי באלה הדברים מתקיים מה שאמרו חז"ל שדברי תורה כל זמן שהאדם חוזר עליהם מוצא בהם טעם חדש, כפי שמעיד הנסיון בס"ד.

לתשומת לב הקוראים המאמרים על הפרשה או המועדים הם גם דברים כלליים שנוגעים תמיד ולכן אפשר וכדאי לקרואם גם אחרי הפרשה או המועד.

גליון פ' פנחס תשע"ה

סג

הערות ולדבבות לפנות במעלעפאן:

כ"א 5704-537-02 פקס 02-650-1067

או בבתי"ד "תהלות ישראל" רח' יצחק נפתא 17 ירושלים

באר"ב 7700-885-347 917-873-1181

אפשר לשמוע שיעורי מורינו הרב שליט"א בקול הליטון

בארץ ישראל 052-6171001 ואתר האינטרנט www.net.il

בארצות"ב 2440-395-718 ואתר האינטרנט שלנו בדואר אלקטרוני lauser6@neto.net.il

מי שרוצה לקבל דף השבוע וכן המאמרים או הקונטרסים שלנו בדואר אלקטרוני ליעזר

מחיל"ל 14581-52761 (972) ית"ר 0527614581 או דרך האינטרנט שלנו www.net.il

אפשר לשמוע שיעורי מורינו הרב שליט"א בקול תהלות ישראל

מספר קבוע 0544-544-072 באר"ב 3678-718

איצור הפרשה

מצוה ורק אז זוכה אליהם, כמו שמצינו כאן אצל פנחס שלא זכה לכהונה רק אחרי שקיבל בזיונות מהמצוה וזה הכשיר אותו לקבל הכהונה, כי יש להבין שאחרי שפנחס היה בעולם בשעה שנמשחו כל בני אהרן לכהונה והוא לא נמשח הרי זה סימן שהיה איזה דבר שמנע מפנחס את ההכשרה להיות כהן, וזה נשלם לו (מה שהיה חסד) דוקא על ידי בזיונות שעבר.

ויש לתרץ ולהסביר הענין על פי משל פשוט, משני זקנים היושבים במזרח בית הכנסת והנה התחיל ריב ותגרה ביניהם וביזה זקן אחד את הזקן השני בצורה חזקה לעיני כל המתפללים, ואז לפתע רץ אברך צעיר מסוף הבית כנסת וניגש לזקן המבזה וגוער בו בחזקה, אז כמובן כל האנשים שנמצאים שם כועסים על הצעיר הזה וצועקים עליו למה אתה מתחצף להתערב במריבה זו שבין הזקנים נוכח כל האנשים בבית הכנסת והרי אנשים שיותר מבוגרים מביך ששתקו ולא התערבו.

ואז ניגש אחד ואמר להם שהאברך שהתערב הוא הבן של הזקן שהתבזה ולכן לא היה יכול הבן להתאפק ועשה מה שעשה מאהבת אביו, וכששמעו זאת כולם נרגעו ושתקו וירד מהם הכעס נגדו כי הבינו שאי אפשר לבוא אליו בטענות כי אתו הזדקקו ויש לו זכות להחזיק בעד אביו אפילו נגד הזקן השני, כי אהבת אביו בערה בלבו.

וזה מה שהעיד ד' ית' על פנחס שקנאתו היה מחמת גודל אהבתו לד' והרגיש את ד' ית' כמו אביו ולכן הרגיש שפגעו באביו (וזה מה שהוציאו מהכלים לקנאות קנאת ד' וחולל שמו ית'), וקנאות כזאת שבאה מחמת גודל אהבת ד' ית' שבוער בלבו היא שבכחה לכפר על בני ישראל ולהצילם ממגיפה.

ובזה סתר ד' ית' את תלונתו וטענת השבטים שהיה להם על פנחס שהעניז להרוג נשיא במקום שיש הרבה זקנים וחסובים יותר ממנו, אך התשובה שהוא קינא "לאולוקיו" שהוא הרגיש שמבזים את אביו, וזה השתיק את כולם שמי שרגיש באמת איך שד' ית' הוא אבא שלו מותר לו לעשות הכל לכבוד אביו באמת ואין טענות עליו אף כשיוצא מהכלים והגדרים ולכן לא עלזלו בפנחס יותר.

ואדרבה כולם התביישו בעצמם מה אתנו ואיפה היינו ומדוע אנו לא הרגשנו שפגעו בכבוד אבינו ומדוע אנו לא הרגשנו שאנחנו בניו לד' ית' ושהוא אבינו כמו שכתוב "בנים אתם לד' אלוקים".

(מתוך שיחת השבוע פ' פנחס תשס"ז)

ומבואר בספרים הק' שישורים של בזיונות נותנים להאדם זיכרון מיוחד שאינו מקבל זאת בשאר יסורים וביאור ענין זה הוא מפני שהבזיונות הם ביטול החומר והיש, כי הטעם שאדם צריך לעבור זיכרון ויסורים הוא כדי לזכך את החומר הגס שיש בתוך האדם שהוא מניעה גדולה לרוחניות, ולכן יסורים של בזיונות הם מכוונים ממש לבטל את הישות של האדם ולכן זיכרון זה פותח לו השער לכל השגים רוחניים יותר מהכלל וכל שכן בזיונות עבור מצוה שחכם אדיר יותר.

ובזה יתבאר כמין חומר מה שהביא רש"י הנ"ל (והוא מגמ' סנהדרין פ"ב): לפי שהיו השבטים מבזים אותו הראיתם בן פוטי זה שפיטם אבי אמו (כלומר יתרו) עגלים לעבודת אלילים והרג נשיא שבט מישראל, לפיכך בא הכתוב ויחסו אחר אהרן, ע"כ.

שלכאורה אינו מובן שהרי יתרו פירש מעבודה זרה ונתגיר והרי הוא כקטן שנולד ואיך הזכירו חטאיו הקודמים, אלא ביאור הדברים הוא לפי מה שאמרו חז"ל (גמ' סנהדרין צ"ד) גיורא עד עשרה דרי לא תבזה ארמאי קמיה, והינו כי עדין יש בו שמץ מזה"ל ולכן כואב לו כשמבזים גוי, וזה מה שאמרו השבטים כיון שיתרו היה פעם עובד עבודה זרה נשאר לו (אע"פ שהתגייר) שמץ מהקליפה של עבודה זרה וזה עבר בירושה לפנחס זה גרם לו להתפרץ בעזות נגד נשיא בישראל.

ולפי זה יובן היטב שמכיון שביזוהו דוקא בענין זה שנשאר לו שמץ הנ"ל מיתרו בזה גרמו לזכך ולהוציא ממנו את השמץ הזה ועכשיו נהיה מוכשר (אחרי הזיכרון והנקיון הזה) להיות כהן ולהתייחס לגמרי אחרי אהרן.

(מתוך שיחת השבוע פ' פנחס תשס"א)

"תחת אשר קנא לאלוקיו" (שם כה, יג)
לכאורה מהו הלשון וההדגשה ל"אלוקיו", שהלא ד' יתברך הוא אלוקי כל ישראל והיה צריך לאמר אשר קינא לד' או לאלקים.
ועי' אבן עזרא שכתב על הפסוק "אשר קנא

"לפי שהיו השבטים מבזים אותו וכו' לפיכך בא הכתוב ויחסו אחר אהרן" (רש"י)

צריך ביאור הלשון ברש"י שנראה כפול שמכיון שכבר כתב "לפי" שהיו השבטים וכו' אינו צריך לומר שוב "לפיכך" אלא מספיק לסיים בא הכתוב וכו'.

ויש לבאר כוונת רש"י כך, שאם רש"י היה אומר רק "לפי שהיו השבטים מבזים אותו" היה מובן שמה שייחסו הכתוב אחר אהרן בא רק להודיע שהצדק עם פנחס במה שעשה (ולא עם השבטים שביזוהו על מה שעשה ויחסוהו אחר יתרו) ובזכות המצוה שעשה ניתן לו הכהונה לו ולזרעו לברית כהונת עולם, ולכן מוסיף רש"י תיבת "לפיכך" לומר בזה שכל מה שניתן לפנחס לא היה רק בזכות המצוה שעשה אלא דוקא בצירוף זכות הבזיון הגדול שסבל מפני המצוה בגלל זה קיבל גם את היחוס אחר אהרן וגם את הכהונה וכו'.

ונמצא לפי זה שזכות היותר גדול שבשבילו קבל שכר הגדול היה עבור הבזיונות שקבל והוא עמד בנסיון וקיבל זאת באהבה ולא התחרט מפני זה על המצוה שעשה, ועבור זה קבל יותר שכר ממה שעל המצוה עצמה.

וזה מסר השכל הזוהר גדול שכשאחד זוכה לעשות איזה מצוה גדולה ואח"כ סובל מזה בזיונות לא יפול ברוחו ולא יתחרט בלבו על המצוה בעבור זה ויחשוב מה לו לעסוק דוקא במצוה זו שמקבל עליו בזיונות הלא יכול למצוא מצות אחרות לעסוק בהן שלא יקבל עליהן בזיונות, אלא עליו להבין שאדרבה הבזיונות שמקבל עבור המצוה הם עבורו זכות אדיר הרבה יותר מהמצוה עצמה ולכן כדאי לחפש דוקא מצוה שיקבל עליה בזיונות יותר ממצוה שיקבל עליה כבוד, מפני שהרי זה עבורו יותר רווח.

ויש להוסיף בעוד טעם למה כדאי לבן אדם לרדוף יותר אחרי המצות שלא מקבלים עליהם כבוד כי כאשר האדם מקבל בעולם הזה כבוד עבור מצוה הרי זה מוחק לו משכרו לעולם הבא (אם הוא באמת נהנה מהכבוד שהוא מקבל) והרי לא כדאי להחליף שכר עולם הבא עבור שכר של עולם הזה, וכמו שאמרו חז"ל (אבות ...) יפה שעה א' של קורת רוח בעולם הבא מכל חיי העולם הזה, ע"כ, ועל כן מכל האמור יוצא שיש לו לאדם לשמוח עם הבזיון שהוא מקבל עבור המצוה ולדעת נאמנה שבזכות הבזיון הרי הוא מקבל עוד הרבה יותר ממה שקבל בהמצוה עצמה.

ועוד יש להוסיף שיש מעלות שאדם לא מגיע לקבל אותם אלא רק אחרי שעבר בזיונות עבור

¹ ויש להבין ענין זה עוד יותר לפי המבואר בספרים הק' שכהן הוא שורש חסד ולכן כעס שהוא בא ממדת הגבורה הוא סתירה לכהונה.

² וזה כמו שקורים היום גנים, ואע"פ שגר שנתגיר הרי הוא כקטן שנולד ואין לו קשר עם הקודם, בכל זאת נשאר לו קצת רושם בגנים שלו.

³ ועי' בהרמ"ק שכתב שהזיכרון היותר גדול והיותר קל מכל שאר היסורים הוא לקבל עלבונות באהבה וזה מעלה את האדם וגם מכפר עוונות יותר מכל שאר הזיכוכים.

"לכן אמור הנני נותן לו את בריתי שלום"

החתם סופר אומר שהסיבה שעשה ד' ית' שיבז את פנחס הוא מכיון שפנחס זכה לעשות כזו מצוה גדולה לכפר על בני ישראל והציל בזה את כל הכלל מהמגיפה וכליון ח"ו וכיון שהמצוה היא כה גדולה לכן בכדי שתשאר המצוה נקיה ושלמה ולא יכנס בו הנאה ופניה והרגשת גאווה והתנשאות ח"ו ויקלקל המצוה (ושכרו הגדול לעולם הבא) על כן סיבב ד' ית' שיבזו אותו ולא יהיה לו שום כבוד והנאה ממנה, ע"כ דבריו הק'.

ולפי זה צריך להבין איך אח"כ הקב"ה שיבח אותו כל כך ונתן לו כבוד גדול כזה דבר שלא מצינו אצל שום אדם אחר שקבל פריסת שלום מהקב"ה ומה היה הצורך שיקבל השבח, ובפשטות אפשר לומר שזהו לתועלת בשבילנו שנדע גודל ערך המצוה.

אמנם יש לומר בעוד אופן והוא על פי דברי הבעל שם טוב שאמר שהאדם אסור לו לזלזל בתורה ומצוות שלו שהלא דבר שמזלזלין בו מותרים עליו בקל ובפרט אם יש בה יותר מדאי טירחה וכדו', וכמו כן הוא הדבר ברוחניות שאם האדם מזלזל בעבודתו את ד' עלול לפול ברוחו ולהגיע לייאוש וירפה ידיו ולהתייאש מעבודתו את ד' ח"ו.

ולכן מצינו שתלמידי הרשב"י (ועוד צדיקים) לפעמים היו אומרים לפניהם שבחים עליהם, ומוסר הענין בספרים הק' שכיון שהיו כל כך שפלים בעיני עצמם כמו שהוא מדרך הצדיקים שתמיד רואים על עצמם חובה, ועל כן לפעמים בשעה שהתבוננו בשפלותם והיו מייסרים את עצמם היו מסוכנים לפול בדעתם, או שמחמת גודל מרירותם על שפלותם היו מסוכנים שלא תצא נפשם ח"ו כמו שמצינו בגמ' (ע"ז ז"ר). אצל ר' אלעזר בן דורדיא, והתלמידים בשעה שהרגישו אצל רבם מצב כזה מיד שבחו אותם וחזקו אותם, וזה הטעם שהוצרך ד' לשבח את פנחס שלא יפול ברוחו מבזוי השבטים ויפול בזה לגמרי ולכן הקב"ה בא והחשיב אותו.

ויש לדעת שכשהאדם מקבל בזיונות על מצוה הרי זה סימן שבין כך היה אמור לקבל בזיונות הללו בשביל תיקון וכפרה על עונותיו (או בגלגול הזה או מגלגול קודם), וזה שהקב"ה הזמין לו את הסבל הזה ע"י מצוה אזי זה שכר עבורו, כי כאשר הוא מקבל זאת באהבה (ומכל שכן אם מאהבת המצוה לא אכפת לו מה שסובל הבזיונות האלו כי חשוב לו מצות ד' יותר מזה עד שכדאי לו להתבזות על

זה כדי לקיים מצוה) אזי התיקון והכפרה על עונותיו נעשים בצורה הרבה יותר מעולה ויותר בקל שבמעט סבל מכפר לו על עונותיו הרבה יותר ממה שנגזר עליו לקבל עבור תיקונו אם היה מקבלם על ידי סבל שאינו של מצוה, ואדם שהוא בדרגה המעולה הראויה אזי לא נחשב בעיניו לכלום הבזיונות האלו כיון שהאהבה שיש לו למצוה ולד' והרצון הגדול לעשות רצון בוראו עולה אצלו פי כמה מכל הסבל שעובר עליו.

אמנם יש להבין ענין זה שסוף כל סוף איך ד' ית' חיזק אותו בענין שיכול לגרום לו גאווה שהיא דבר המתועב בעיני ד' כמו שכתוב (משלי ט"ז ה'): "תעבת ד' כל גבה לב", ועוד יותר מבואר בפסרי מוסר אצל בלעם שכל רשעותו וטומאתו בא מכח רוח גבוהה שהיה בו, ועוד מבואר בספרי מוסר שהגאווה לא רק שזה עבירה שלעצמו אלא שזה מוריד כל הערך של המצות של האדם, ובמדה זו נבחנת צדקתו של האדם שהגאותו נחשב מתלמידיו של בלעם הרשע כמבואר בפרקי אבות (ה, יט), ואיך יתכן שדוקא פנחס שהוא זה שנלחם נגד בלעם שהכשיל את ישראל שהוא יצטרך דוקא להשתמש במדתו.

אלא התשובה הוא שיש שני סוגים ובחינות של התנשאות יש שהוא מצד הקדושה בבחינת יגבה לבו בדרכי ד' (דברי הימים ב, יז) ויש שהוא מצד הסט"א והוא הגאווה הפסולה שהיא בחינת תועבה כמו שכתוב (משלי טז, ה) תועבת ד' כל גבה לב, אך צריך לדעת מה הוא החילוק ואיך נדע ההבחנה מתי ההנשאות הוא מדתו של בלעם הרשע ומתי הרי זה הוא בבחינת יגבה לבו בדרכי ד' בלי שיביא אותו להתנשאות המתועבת.

אמנם באמת יש חילוק פשוט אם האדם מחשיב את עצמו זהו התנשאות וגאווה ואם הוא לא מחשיב את עצמו אלא את הפעולה שלו שלפעמים אדם שפול עושה פעולה גדולה, כמו הארבעה מצורעים (מלכים ב' פ"א) שהיו אנשים שפלים בעלי לשון הרע והצילו את כל ישראל וזהו מה שהמצורעים אמרו (שם ז, ט) יום בשורה הוא לנו שהוא דבר פלא וחדוש שאנשים שפלים כל כך עשו פעולה גדולה כזאת להציל את כל ישראל, ובדרך זו הלך פנחס ע"ה שהחשיב את פעולתו (שד' ית' מתחסד עמו חסד חנם לזכותו במצוה זו) ולא את עצמו וכמבואר.

ויש לדעת שכן יהיה גם כן לפני ביאת המשיח

שאנשים בינונים ופשוטים יזכו לעשות דברים גדולים שבזכותם יצילו את כל הכלל ויקרבו את הגאולה שלימה ויהיה פלא נשגב איך אנשים כאלו יזכו לעשות פעולות גדולות כל כך להביא את הגאולה וזה מה שיהיה החדוש שייגיע אליהו הנביא ויודיע לכל העולם שהפעולות שנעשו ע"י אנשים פשוטים של דורינו (שהוא דור שפל) הם המשיכו את הופעת הגאולה שלימה.

ויהיו כאלו שכולם יזלזלו בהם ויהיו מבזים אותם ויהיה קשה להם להחזיק את עצמם שלא לפול ברוחם ופתאום יקבלו פריסת שלום מהקב"ה וממשיח, והפריסת שלום יהיה דוקא ע"י פנחס שהוא אליהו מכיון שהוא עצמו גם כן עבר נסיון זה שהיה נחשב בעיני כל לשפל והדיוט וזה מכיון שכל ישראל ראו שבשעה שכל בני אהרן הכהן נמשחו לשרת לפני ד' ית' לדורות עולם אזי הוא לא נמשח ואותו הוציאו מהכלל ולכן גם הוא בעיני עצמו היה קשה לו להחזיק עצמו עד שקבל החיזוק הזה מאת ד', ולכן אחרי שזכה למה שזכה מינה אותו ד' ית' שליח, שמה שהוא נתבשר מאת ד' ית' שבזכות פעולתו הנשגב הציל את כל הכלל, אותה הבשורה ימסור אותו בעתיד להכלל ישראל וכנזכר.

ואם יחשוב האדם איך אוכל לדמות עצמי לפנחס שהרי סוף כל סוף פנחס היה צדיק גדול אבל אנחנו באמת שפלים ואיך יתכן שיצא על ידנו דברים גדולים שכאלה לקרב את הגאולה שלימה, התשובה לזה היא שיש לדעת שענין הגאולה (כיון שאנחנו לא ממש ראוים לפי שאין לנו מספיק זכות לזה) מפני המקטרגים שלא יפריעו הופעתה ולכן כל מה שהאדם יותר פשוט יותר מסוגל שיהיה נעשים (עניני הגאולה שלימה) על ידו, כי לא מעלה בכלל בדעתו שדרכו יופיע הגאולה שלימה ולכן לא יפריע ולא יעכב.

ואע"פ שמצאנו שלפעמים מופיעים הדברים שקשורים להגאולה השלימה דרך פושעים וחוטאים ואפילו ע"י מעשה עבירה כמו סיפור בנות לוט שדרכם ירדה שורש נשמת המשיח, יש להבין שודאי כאשר האדם עובר עבירה ומופיע דרכו איזה ענין שישק לגאולה השלימה לא נחשב לו דבר זה לזכות ואינו מקבל שכר עליה (ואפ"י זה לא מוריד ממנו את העונש שצריך לקבל עבור העבירה) כיון שכוונתו היתה לעבירה ולא למצוה, אבל מי שעושה מעשה מצוה או איזה

כן כאן מכיון שכולם היו תפוסים באותו החטא (שלא מיהו נגד עוברי עבירה) לכן אין נחת רוחם קובעת כלל. ¹ וכמו המן הרשע שאב"פ התורה גרם לבני ישראל לחזור בתשובה וזוהי פעולה גדולה יותר מכמה שדרשו חז"ל על הפסוק "קימו וקבלו" וגו' ובדאי שלא קיבל על זה שכר ולא הורידו לו מהעונש שמגיע לו מפני זה. ומה שמצינו בגמ' (גיטין ז"ר) שמבני בניו של המן למדו תורה בבני ברק ואם כן לכאורה נראה שזה נתינת שכר על זה שגרם לבני ישראל לחזור בתשובה וזה שכרו שחלק מרעו התגיירו, יש להבין שאינן זה שכר עבורו אלא אדרבה עונשו התגיירו, וזהו שהבין המן (ה"ו) על אונקלוס בר קלוניקוס שכשרצה להתגייר הגמ' (א"ב) כמה מרשעי אומות העולם וכשהעלה את בלעם הרשע שאל אותו מי הוא החשוב בעולם האמת, אמר לו ישראל, וחזר ושאל אותו האם כדאי להדבק בהם, ענה לו בלעם הרשע 'לא תדרש שלומם וטובתם כל הימים' ע"ש, הרי לנו שאב"פ שהוא כבר יודע את האמת הברור בכל זאת אין הוא יכול לשנות טבעו של שנאת ישראל, וכך הוא גם כן אצל המן (ושאר הרשעים) אם כן נמצא שמה שמבני בניו התגיירו ונעשו לאויביו שהוא שונא על כן הרי זה צער

מקיים את המצוה נשמתו מתעברת באדם ההוא ומסייעת לו לקיימה ועל ידי כן הוא גם זוכה באותה מצוה ולכן כמו בן צלן שהם רצו בחייהם לעפול ענין ותיקון השלם כאמור ולא הצליחו כי לא הגיעו לפעול ענין היה הדור נכאסי לכך ולכן עתה כשהגיע הזמן וניתן רשות והזדמנות לפנחס לעשותה ניתן להם ההזדמנות להשלים זה ע"י שיתעברו בנשמת פנחס ויסייעו לו לפעול את זה, (ובאמת היה זקוק פנחס לעזרתם כמבואר בחז"ל שבשעת מעשה היה בסכנה שלא יהרגו אותו ועל כן בצירוף זכות נדב ואביהוא ניצל). ^ה אב"פ שבדאי לא היה חושש שפנחס יפול ברוחו מהאכזבה של המעלה שהאדם יוצר לזה, כי ודאי מסתכל היה בדרגה המעולה של המצוה יותר חשוב לו מהסבל, והשמחה של מצוה עולה לו פי כמה מכל הסבל, אלא הטעם שהיה עלול לפול ברוחו היה מפני שהיה היצר הרע יכול לעלות בדעתו לומר שזה שרוח הבריות לא היתה נוחה ממצותיו הרי זה סימן שגם רוח המקום אינה נוחה הימנו, וכמו דאיתא במשנה (אבות ג' י') כל שאין רוח הבריות נוחה הימנו אין רוח המקום נוחה הימנו, אבל באמת כאן לא היה זה סימן כלל כמבואר במפרשים שבריות שהם לא צדיקים אינם באים בחשבון כלל, וכמו

⁷ ומצוה זו קשורה לכל התיקון השלם כמו שיש לראות מזה שהוא נעשה על ידי כן המלאך שיבשר הגאולה, והרי זה סימן שמה שעשה הוא קשור לענין הגאולה שלימה כי הפעולה הזו של פנחס פעלה לגבי תיקון השלם שעתיד להיות בהגאולה שלימה ולכן מכיון שהכלל הוא שהמתחיל במצוה אומרים לו גמור לכן מאחר שהוא היה המתחיל לפעול התיקון השלם קבל הזכות שהוא יפעול גם הגמר של תיקון השלם, ובשורת הגאולה יהיה על ידו ועליו נאמר (מלאכי ג' י"ז) והשיב לב אבות על בנים ולב בנים על אבותם שיחזר את הקירבה והיחוד בין ישראל לאבינו שבשמים בעולם הזה ויב"ק אכ"ר.

וזה הטעם גם כן למה שכתב הא"ר הק' שבשעה שנגש פנחס למעשה הקנאות הזאת נתעברו בו גם נשמות נדב ואביהוא לעזור לו להמצוה, ובה פירש את הפסוק (שם כה, ב) בן אהרן הכהן היינו שבשעה זו מכיון שהיה בו נשמת נדב ואביהוא היה נחשב בן אהרן הכהן, ויש להבין שהטעם מכיון שגם הם רצו להמשיך את תיקון השלם במה שניכנסו להקריב הקטורת (כמו שנתבאר במקום אחר באריכות) לכן עתה באו גם הם להצטרף, וכמבואר בדברי הא"ר ז"ל שנשמת צדיק שחסר לו איזה מצוה איז כשאדם

דבר שיכול לעזור להגאולה שלימה והוא מכויין בזה להמשיך במעשיו את הגאולה שלימה ודאי שיקבל על זה שכר ויכול להיות שהוא יהיה שליח גדול לקרב את הגאולה שלימה, ואפילו שיהיה אדם פשוט אין זה מבטל חשיבות הפעולה ועל ידי כן יתחזק לעשות בכל כחו והתלהבותו.

ויש לדעת שאם האדם הוא עבריין ופושע אזי אין מצותיו מתקבלים כלל עד שיעשה תשובה שלמה ורק אז יוכל לרומם את מצותיו שעשה בשעה שהיה עדיין עבריין, אמנם יש לו לדעת מה שמובא בספרים הק' שבכדי שיתקבלו מצותיו של החוטא אין צורך שיגמור כל סדר התשובה בשלמות אלא די במה שיהיה לו הרהור תשובה לפני עשית המצוה, כלומר שיחליט בלבו שלא רוצה להמשיך ברשעתו אלא רוצה מהיום והלאה להיות צדיק, ואע"פ שעדיין עליו להוציא לפועל ולגמור את כל מהלך התשובה בכל זאת ע"י הרהור בזה לבד הוא כבר מקבל את כל הזכויות שיש לאדם צדיק באמת, וכבר הוכיחו את זה ממה שאמרו חז"ל (קידושין ...) המקדש את האשה על מנת שהוא צדיק גמור (אע"פ שהיה עד אז רשע גמור) חוששין לקידושו כי שמא הרהר תשובה בלבו, הרי לנו שע"י הרהור של קבלה לתשובה בזה לבד כבר אדם מקבל תואר צדיק.

(מתוך שיחת השבוע פ' פנחס תש"ס)

"ויכפר על בני ישראל"

בפסוק "ולא כליתי את בני ישראל בקנאתי, הנה מלשון "ולא כליתי" מבואר שלולי קנאתו של פנחס היה ח"ו גזירה של כליון על כל הכלל, ושעל ידי קנאתו ומחאתו של פנחס על עון מעשה זמרי היתה הצלה מכליון וכפרה לכל בני ישראל.

וצריך ביאור מה היה חטא כל בני ישראל במעשה זה של זמרי, וכי האיש א' יחטא ועל כל העדה תקצוף, גם צריך ביאור להבין שאם באמת היה להם אשמה וחטא במעשה זמרי איך נתכפר להם על ידי מעשה פנחס.

אמנם ענין זה מבואר בספורנו על הפסוק בקנאו את קנאתי "בתוכם" (פסוק י"א וגם בפסוק י"ג על ויכפר על בני ישראל ע"ש) וז"ל "בתוכם" ... לעיני כולם כדי שבראותם זה (המחאה של פנחס) ולא ימחו (על מחאתו, בזה) יכופר על אשר לא מיחו בפושעים, ובזה השיב את חמתו מעליהם, עכ"ל.

היוצא מדברי הספורנו שכל הקטרוג על כל הכלל כולו היה על שלא מחו בעוברי עבירה, הרי לנו גודל ההקפדה בשמים על שרואים כשעוברים עבירה ולא מוחים בהם שעל זה לבד

נתחייבו כל הכלל כליה ח"ו, וכך מבואר בגמ' (שבת נ"ה.) על הזמן שלפני החרבן שאפילו אלו שהיו צדיקים גמורים נתחייבו מיתה על חטא זה לבד שלא מחו בעוברי עבירה, אמנם כאן הרי זה יותר חידוש מלפני החורבן שהרי שם החטא שהיה להם למחות עליו היה חטא של עבודה זרה שחייבים עליו מיתה ולכן גם מטעם חיוב ערבות נחשב כאלו עשו גם כן אותו החטא ולכן הרי הם מתחייבים אותו העונש, מה שאין כן כאן שהמדובר על חטא של בועל ארמית שעל זה הרי אין עונש מיתה (אלא רק בשעת מעשה ההלכה היא שקנאים פוגעים בו), ובכל זאת מטעם שלא מחו נתחייבו בעונש יותר חמור ממה שהוא העונש על עצם העבירה.

והרי זה חידוש גדול (שהעונש על חוסר מחאה חמור יותר ממה שעל העבירה עצמה), ויש להסביר הענין כך כי ענין המחאה לעוברי עבירה הוא הדבר המחזיק ומקיים את שמירת כל התורה כולה, כי לולי זאת פקע כלילא, וזה לפי המבואר בחז"ל שמצד טבע האדם מורא בשר ודם הוא גדול יותר אצלו ממורא שמים" ועל כן הדבר שמחזיק את האנשים שלא לעבור על התורה הק' הוא ביותר (מכל דבר אחר) על ידי הבושה והמורא בשר ודם שלא יצאו נגדו ויהיה לו מזה בושה גדולה, ולכן מניעת מחאה לעוברי עבירה יכול לגרום הירוס לקיום כל התורה כולה, ולכן החמירה תורה בעונש מניעת מחאה יותר ממה שעל העבירה עצמה.

ונמצא שהמונע מלמחות על עוברי עבירה הרי זה ח"ו בכלל "ארור אשר לא יקים את דברי התורה הזאת" וגו' (דברים כ"ז כ"ו), ואם כן לפי הכלל (סוטה י"א. מובא ברש"י שמות כ' ו') שמדה טובה יתירה על מדת הפרענות אחת על חמש מאות, לפי זה יש להבין שגדול שכר מי שכן מוחה בעוברי עבירה פי חמש מאות פעמים יותר מכפי ערך העונש.

ומזה יש להתעורר מאוד ממצבינו היום כי הנה אנחנו רואים לפני עינינו את גודל הפריצות והזלזול בצניעות ובקדושה שמתרבה יום יום בצורה יותר גרועה והירידה בזה היא בלתי רגילה ובלתי מובנת איך שחדרה הירידה הזאת במחנינו אצל השומרי תורה ומצוות והחרדים (שאינם תינוקות שנשבו) ובכל זאת אנו שותקים ולא מוחים, וזה מדאיג מאוד כפי מה שמבואר כאן שכל הגזירת כליון ח"ו שהתחיל לחול על כל הכלל במעשה זמרי היה על שלא מחו בעוברי עבירה, ואע"פ שהיה זה נסיון קשה מאוד להם כי הפירצה והקלקול החלה מנשיא שבט מישראל ומי יודע אולי היו עוד אנשים

מכובדים כאלה שחטאו ומפני זה נמנעו כל הכלל מלמחות, ועל כל פנים כמובן שלא היה כל כך פשוט למחות וכאשר מחה פנחס רצו להזיקו וניצל בנס כמבואר בתרגום ירושלמי (כ"ה ח') ע"ש, ובכל זאת היתה ההקפדה כל כך על זה שמפני זה היה חרון אף על כל הכלל עד שמחה פנחס והציל את כולם.

והנה לדאגה זו הנזכרת היה עדיין עצה שיהיו על כל פנים כמה יחידים צדיקים שימחו בכל מקום שישנה פריצות וזלזול אצל השומרי תורה ומצוות ואז אולי נוכל להשתיק את הקטרוג ולעצור את הסכנה, אמנם דא עקא גדולה שמעשה בעל דבר הצליח היום יותר מעצת בלעם כי היום אפילו כאשר מזדמנים כאלו שכן מוחים על הפריצות אזי במקום שלפחות היו כולם שותקים ואז היה זה מסיר את החרון אף ועוצר את הסכנה עבור כל הכלל (וכנזכר לעיל מהספורנו), אמנם בעוה"ר כשאחד מוחה אזי לא די שאחרים לא משתתפים אתו ולא מחזקים ידו לבה לעזרת ד' בגבורים בדברי עידוד וחיזוק והכרת הטוב על זה שהרי הוא מסיר החרון אף ומכפר על כולם אלא אדרבה עומדים כנגדו ומוחים בידו מלמחות וצועקים עליו שהוא מעליב בת ישראל או עושה חילול ד' וכדו', כמו שעשו אז נגד פנחס.

וזה אסון וקלקול נורא, והוא עצת היצר הרע לבטל את הסניגור שהיה יכול להיות על ידי המחאה על גודל הקטרוג על שלא מחו בעוברי עבירה שזה מעורר קטרוג של גזירת כליה על כל הכלל כמו שנתבאר לעיל, וכך היא דרכו של היצר הרע בעבירה ולא הצליח אינו מתיאש אלא מנסה שוב פעם ושוב פעם בלי לאות וכמו כן כאן אחרי שראה שהעצה שנתן ע"י בלעם להכשיל את בני ישראל לא הועיל כי בא פנחס ובטלה בקנאתו בכל זאת לא התיאש ונתן בלב השבטים לבזותו ועל ידי כן לא יהיה להם חלק בקנאותו ויפסידו את ההצלה מגזירת הכליון ולכן הודיע הקב"ה שבחו של פנחס כדי למנוע אותם מהירידה הזאת.

ואע"פ שדבר זה מבואר בפירוש בתורה הק' שזכות מעשה פנחס עמדה לנו להצילנו עם כל זה אחרי שעובר זמן היצר הרע שוב פעם משכיח מאנשים את מה שהקב"ה הודיע לנו אז ע"י התורה הק' ומכניס כל מיני פלפולים בלבבות האנשים לומר שהמצב של היום הוא אחרת מאז ולכן היום אין ללמוד ממעשה פנחס וזה היה דרכם של המשכילים כידוע ליודעים, ואדרבה זה הדבר יחידי שעוצר את כל הכלל מלרדת בשמירת התורה והמצוות.

אמנם אם לכל הפחות היינו מבינים שכל

המדינית לעיני משה ולעיני כל עדת בני ישראל" וגו' ומכיון שראו כולם מעשה העבירה חל החיוב על כולם למחות (מה שאין כן בשאר מקום שלא רואים אין זה מחייב אלא את מי שבידו למחות).#

° ופשוט הוא שאין לומר שהרגו פנחס לזמרי גם על חטא פעור שהרי מבואר שהרגו עבהלכה שכל הבעל ארמית לקנאין פהוגעין בלא, והרי על עבודה זרה היה אפילו לקנאין פהוגעין אלא אם כן דנו אותו בבית דין של כ"ג ועם עדות והתראה וכו', וז"פ.#

לפי זה יוצא שאותם העוברי עבירה עצמם נתחייבו ב' עונשים, עונש א' על העבירה עצמה שעשו ועל זה הרי העונש פחות ממייתה, ועונש ב' על מה שלא מחו באחרים שעשו גם כן אותה עבירה ועל זה נתחייבו עונש יותר חמור דהיינו מיתה.

"וכמו שאמר ר' יוחנן בן זכאי לתלמידיו (...) לואי שהיה מורא שמים עליכם כמורא בשר ודם. #

בין בגשמיות ובין ברוחניות, (ועי' שפת אמת פר' פנחס תר"מ). " והנה עדיין יש להבין בזה איך נתחייבו כל הכלל כליון הלא חיוב ערבות הרי הוא רק על מי שבידו למחות (וכלומר שדבריו יהיו נשמעין על העוברי עבירה) ואין חיוב על אלו שאין בידם למחות ואם כן למה נתחייב כל הכלל כליון שהרי בודאי לא היה ביד כולם למחות, וי"ל שמזה מלכין שמה שבוודאי נבא בהם במקום אחר לשבעות, שנעשה בפרהסיא החיוב הוא על כולם למחות ולא דוקא מטעם ערבות אלא מטעם חילול השם כי כאשר רואים שעושים מרידה בד' ושותקים הרי זה חילול ד' גדול כי יאמרו מדשקתי ניחא להו ועל כל פנים לא אכפת להם על כבוד קונם והרי זה חילול ד' גדול ונורא, כמו שהוא במשל הגשמי שכאשר חלק מהבנים עושים מרידה באביהם ושאר הבנים רואים ושותקים הרי זה חילול ובזיון נורא על כבוד אביהם, וכאן הרי היה בפרהסיא גמור (אפילו יותר מכנגד עשרה מישראל) וכמו שכתוב "ויקרב אל אחיו את

סיפור שכתבה תורה הוא רק מפני שיש בו צורך עבורינו ללמוד מזה ולא היינו לומדים התורה הק' כסיפור מעשה בעלמא אזי היינו מתבוננים היטב בפרשה זו ולומדים מזה מוסר השכל כמו שנתבאר לעיל, ואז היתה זאת התורה נעשית לנו תבלין נגד היצר הרע והיתה מגינה ומצלינו עלינו מהצרות והסכנות החופפים עלינו ומצילה אותנו מהיצר הרע שלא נכשל עוד פעם בזה שנכשלו כל הכלל בזמן פנחס במה שלא מיחו בעוברי עבירה, ואפילו מי שקשה לו לפי טבעו ואפיו להיות מוחה (אע"פ שאין זה פוטרו מלמחות כמבואר בשערי תשובה (פ"ג י"ט)) בכל זאת לפחות עליו לחזק ולהחזיק בידי המוחים על כבוד התורה ועל כבוד שמים בזה היה לפחות הצלה לכל העם שבשגגה.

אמנם מאחר שאין המון עם רגילים לקבל הדרכה מדעת התורה הק' אלא מושפעים ממה ששומעים מהחדשות של הראדיו וכדו' בעוה"ר, וכן ממה שקוראים את הכתבי עת של הלא שומרי תורה ומצות ושל הגוים עם כל השקפתם ודעותיהם המשוקץ המסולף, ואפי' אלו שלא קוראים רק כתבי עת של שומרי תורה ומצות לא נמלטים מזה כי על פי רוב העורכים של הכתבי עת לוקחים לפחות חלק או רוב מדבריהם מתוך כתבי עת של החופשיים ומערבים את זה בתוך דבריהם, והטומאה עוברת אפילו בכל שהוא כמו שהוא ההלכה שטומאה לא בטלה ברוב או בס' אלא מטמאה בנגיעה (ואפי' כל מה שמונח באותו כלי והטומאה לא נוגעת בו בכל זאת הכלי מצרף את כל מה שמונח שם ומקבלת את כל הטומאה), כמו כן הוא לענינינו שהדעות הפוסלות פוסלות בכל שהוא וכל מה שנמצא באותו סיר נטמא והטומאה חלה ומטמאה את כל עוסקיה.

וכן היצר הרע הכשיל את הדור החלש של היום לקבל הדרכה מהגיונם של הגוים והכופרים השפלים והטמאים ובהם מבססים את כל הדרכת הדור ונעשה המחנות והלבבות רחוקים מדרך התורה הק' אלא הדרכת הגוים היא מנהיגה ומדריכה את הלבבות, ועל ידי כן הצליח היצר הרע בעצה חדשה שלו לסלף דברי תורה ודברי חז"ל לומר שזו מצוה למחות נגד המוחים מפני אהבת ישראל ושלא להעליב בת ישראל ומפני חילול ד' כביכול ומזה פשתה מספחת זו בתוכינו שישנם כאלו שעוד צועקים ומוחים בקול רעש גדול נגד המוחים (המגינים) ומכפרים עלינו.

אמנם מי שרוצה לדעת את האמת ומחפשה ומבקשה ימצא הענין מבואר היטב מפורש בחז"ל בהיפוך מזה והיינו שכאשר לא מוחים נגד עבירה, ובפרט כשנעשית בפרהסיא זה נקרא חילול ד', והעושה עבירה היותר קטנה בפרהסיא נקרא חילול ד' אפילו כשאין מכוונים לגזירת שמו.

ואין צורך להאריך כאן בזה להוכיח מכל דברי חז"ל בהפוסקים מכיון שכל זה הוא הלכה פשוטה ומפורשת בלי שום חולק שחילול ד' נקרא מה שעוברים את פי ד' ח"ו וכמו כן כשמזלזלים ושותקים ולא מוחים על העושה נגד רצון ד' בפרהסיא, וקידוש ד' נקרא מי שמוחה על עבירה (שנעשית בפרהסיא) כמבואר בפירוש בגמ' (ברכות כ.) שלכן אע"פ שאנו צועקין ומתפללים נגד כל הצרות אין משגיחים עלינו

בשמים ואין אנו נענים על תפלותינו מפני שאין אנו מוחים על פריצות הבגדי נשים כמו שעשה ר' אדא בר אהבה כמובא שם בגמ' המעשה שראה אשה שהיתה לבושה בבגד אדום שזה נחשב בגד פריצות וחשב שהיא יהודיה הלך וקרע את זה מעליה, ואח"כ נודע שהיתה כותית והענישו אותו בבית המשפט, ע"ש.

וזה הפלא היותר גדול שנמצאים כאלו שהם לומדים תורה ולא מתחשבים עם מה שהם לומדים לא עם דברי הגמרא והפוסקים ולא עם שום דבר, וכשטוענים עמהם שזה נגד הגמ' והפוסקים הם אומרים שנשנתו העתים וח"ו עפ"ל שאין הגמ' נאמרה לזמנינו ר"ל, ואוי לאזניים שכך שומעות היום על המון דברים על כל מה שלא מוצא חן בעיניהם מעיזים ומתירים לעצמם לומר נשנתו הזמנים ונשנתנה הלכה זו וזו שבש"ע ובגמ', וזה בדיוק דברי המשכילים שר"י שהחריבו את רובא דרובא של כל הכלל ישראל באירופא עד שפקרו לגמרי ונעשו ריפורמיים וכופרים ועוזבי תורה, ומי יודע מה מצפה לנו על קטרוג זה ח"ו אם לא נעשה את שלנו כפי כחנו ולהשמיע מחאתנו על כל זה וכולי האי ואולי ירחמו עלינו מן השמים ויסור מנו חרון אף וכעס ויצילנו מן המזיקים הללו.

ועוד נוסף לכל הקלקול הזה נעשה קלקול יותר נורא אשר מזעזע כל שומע ההשחתה הזאת והוא שמי שמוחה נגד פריצות מתירים לעצמם למסור אותו ד"י ובהם הם מקיימים דברי חז"ל שאמרו (סנהדרין צ"ז.) אין בן דוד בא עד שירבו המסורות, אמנם אין איש שם על לב ועל כן רק זאת נחמתנו שבוודאי אנו כבר עומדים לפני הגאולה שלימה ממש, אמנם דאגתנו על אחינו שאנו מבקשים שגם הם ינצלו, וי"ר מלפני אבינו שבשמים שישפיע רוח טהרה על כולנו רוח חדש יתן בקרבינו ולב בשר להתעורר לשוב אליו באמת ולתקן כל מעוותינו במהרה בימינו ונזכה לביאת גואל צדק בב"א.

"ולא תהיה עדת ד' כצאן אשר אין להם רועה" (שם כז, יז)

בפסוק (כ"ט י"ו) שהתפלל משה רבינו "יפקוד ד' וגו' איש על העדה" המשיך ואמר (בפסוק י"ז) "ולא תהיה עדת ד' כצאן אשר אין להם רועה", יש להבין למה לא הספיק לומר כצאן בלי רועה ולמה האריך לומר אשר אין "להם" וגו'.

ויש לפרש הכוונה בזה לומר שאם המנהיג לא יודע לילך ולהדריך כל אחד ואחד לפי רוחו הצריך לו אז אע"פ שיש לעדתו רועה בכל זאת זה נקרא שהם עדיין בלי רועה כי הרי "להם" אין רועה, וזה מה שביקש משה רבינו שיהיה "להם" רועה, וד' ית' מלא בקשתו כמו שכתוב (בפסוק י"ח) "קח לך את יהושע איש אשר רוח בו" וגו' ופירש רש"י כאשר שאלת שיוכל להלוך נגד רוחו של כל אחד ואחד.

ועי' באבן עזרא על הפסוק איש אשר רוח בו שפירש "כמו וחזקת והיית לאיש" עכ"ל, ויש להבין כוונתו בזה, ואפשר לומר כך שהנה איש הממונה להנהיג את הצבור הרי עיקר תפקידו לדאוג ולהשגיח על הצבור שישמרו את דברי התורה, ולאור זה יש לו ללמדם תמיד את דברי התורה הק' ומצותיה ולעוררם תמיד בדברי מוסר ולהזהירם לקיימם.

אמנם יש לכל ממונה על הצבור לדעת שבזה

לבד לא די אלא שצריך גם לדאוג לחזק רוחם ולעודדם בדברי עידוד וחיזוק, ובה יעזור להם להתחזק ולהתגבר נגד יצרם הרע וטבעם החומרי שמונע מהם לקיים את מצות התורה הק', ובלי שיעשה הממונה והמנהיג את זה לא יצא ידי חובתו בתפקידו כלל, כי בלי זה אין הבטחה כלל שיקיימו את הלימוד שמלמדם וישמרו על האזהרות שיהיה, וזה ברור.

והנה לימוד דברי התורה הק' ומצותיה הרי זה שוה לכל אדם מה שאין כן החיזוק והעידוד והענקת כח ואומץ להתחזק בקיום התורה ולהתגבר נגד היצר הרע ולכבושו ולכבוש טבע החומרי בכל זה יש הבדל גדול בין אדם א' להשני כי כל א' צריך חיזוק לפי רוחו ונפשו וטבעו ואפיו, ועל כן אין המנהיג יוצא ידי חובתו כאשר יאמר להם דברי חיזוק כללי לכולם בשוה אלא על הממונה לדאוג שכל יחיד יקבל את החיזוק הנצרך לו לפי רוחו ונפשו כנזכר.

אמנם קודם כל צריך שיהיה המנהיג הממונה איש אשר יכול יוכל לחזק את רוחו של עצמו בכל עת ושעה ובכל מצב שיהיה לא יפול ברוחו אלא יהיה חזק בדעתו ורוחו", כמו שאמר דוד המלך ע"ה לשלמה "וחזקת והיית לאיש", וכן אמר גם ד' ית' ליהושע בן נון (יהושע א' ט) "חזק ואמץ אל תערץ ואל תחת" וגו', וזה מה שצריך כל ממונה על הצבור שיהיה לו הכח לחזק את רוחו תמיד נגד כל אסון שקורה ח"ו וכנגד כל יאוש והרפתקאות שונות, זה תנאי א'.

ותנאי ב) הוא שחוץ ממה שיהיה מסוגל לעורר את הצבור נגד כל פרצה וכמו כן להטיף להם תמיד דברי מוסר ויראת שמים, בנוסף לזה צריך שיוכל לחזק גם את רוחם של אחרים בכל מצב שהם נמצאים יחזקם שלא יתיאשו, ועוד צריך שתמיד (אפילו בלי שיש להם סיבה שמוריד מצב רוחם) יעניק להם חיזוק ועידוד ובה יעניק להם ויוסיף להם תמיד אומץ וחשק להתאמץ בכל עניני עבודת ד' ובלימוד התורה הק'.

ותנאי ג) שלא מספיק במה שידע לחזקם בצורה ואופן כללית אלא צריך שהוא יבין גם את רוחו של כל אחד ואחד ושיבין גם איך לחזק את רוחו של כל אחד ואחד כפי שמתאים ללבו ונפשו, כי כשם שאין פרצופיהן שווים כך אין דעותיהן שוות, וכל א' נצרך למלים אחרים ואופן אחר בכדי לחזק את רוחו, ואם יהיו בו ג' תנאים הללו אז יוכל להיות רעיא מהימנא ויהיו בני דורו מאושרים, וזה מה שביקש משה רבינו מאת ד' שימנה עליהם איש כזה ושיהיה בזה ראוי למלאות מקומו של משה רבינו שהיה נקרא רעיא מהימנא, וענין זה שנתבאר כאן יש לפרש בכוונת האבן עזרא במה שכתב "כמו שנאמר והחזקת והיית לאיש" כלו' שעל זה נאמר איש אשר רוח בו שיהיה חזק ברוחו בעצמו וגם שיוכל לחזק את רוחו של כל אחד ואחד.

ודברים האלו נחוץ גם לכל מלמד דרדקי ובין רב המלמד לתלמידים גדולים ובין רב בבית הכנסת ובין בכל צורה ואופן שיהיה ממונה לטפל עם תלמידים ואנשים נחוץ שיהיה בו כל הג' תנאים הנזכרים.

והנה ממה שאנו רואים שמשם רבינו התפלל על זה לד' הרי זה מוכיח שידע שיש צורך

להתפלל כי יש חשש שלא יהיה כך, ועל כן אפילו אחר שהתפלל משה רבינו ונענה בזה שנתמנה יהושע אין זה אומר שיהיה כך תמיד עד סוף כל הדורות שהרי מצינו שתפלה עושה מחצה וזה נאמר גם על משה רבינו כמו שכתוב רש"י (דברים ט' כ'), וכך אנו רואים היום בעקבתא דמשיחא שחסר לנו רועה כזה וכן אמרו חז"ל (סוטה מ"ט): שבעקבתא דמשיחא יהיה מצב של אין דורש לישראל ואין מבקש וכו', ע"כ, ולכן יהיה אז מצב שאיש כל הישר בעיניו יעשה, וזה כבר התגשם היום במלואה.

אמנם עלינו לדעת שאי אפשר להעלות על הדעת ח"ו כי ד' עזב אותנו מבלי להשיגח עלינו שהרי הבטיחנו שלא יעזבנו וכמו שכתוב (תהלים צ"ד) "כי לא יטוש ד' עמו ונחלתו לא יעזוב" וגו', אלא עלינו לדעת ולהאמין כי גם זה הוא לטובתינו כל זה הוא עבור תקונינו לתקן את אשר לא שמענו בקול נביאינו ומיסרינו ורועינו, ולכן התקון שלנו הוא בזה שנחזק את עצמינו לבד ועל ידי כן נתקן את אשר לא קבלנו התקון כאשר הם רצו להעניק לנו ולעזור לנו להתקן בקל, ועל כן כאשר לא נתיאש ונתחזק בכח עצמינו דהיינו בכח בטחונינו בד' שבודאי יעזור לנו ונצליח בכל דרכינו.

ועל כן על כל אחד ואחד לחזק את רוחו בעצמו בלי לחכות שיבא מי שיחזק את רוחו אלא החלש יאמר גבור אני וישפוך שיחו לפני ד' וישים בטחונו בו ית' ובכך ילך לבטח דרכו ובס"ד יגיע לשלום.

ובזה יש לפרש מה שאמרו חז"ל (סוטה מ"ט): אחרי שמנו כל החסרונות והקלקולים והשפלות שיהיה בזמן עקבתא דמשיחא סיימו בזה"ל על מי לנו להשען על אבינו שבשמים, ויש להבין הכוונה בזה ומה כוונת הוסיף בזה.

ויש לומר כך כי הרי אמרו חז"ל (...) על הפסוק "ובו תדבק", וכי אפשר לידבק בהשכינה הלא אש אכלה הוא אלא הדבק בחכמים ובתלמידים, ע"כ, היוצא לנו מזה שאי אפשר לו לאדם לדבק עצמו ישר לד' אלא על ידי השתלשלות של החכמים שהם דבוקים בו ית' והם יקבלו את השפע עבורינו והם ימסרוה לנו, וכך הוא הסדר שהיה בכל הדורות שכל העם היו מקבלים מהחכמים ועל ידם היו כולם מתקרבים לד' ית' וכל א' היה מקבל ממי שגדול ממנו והיה משפיע למי שקטן ממנו.

ועתה בדור של עקבתא דמשיחא שאין דורש ואין מבקש נמצא שאין לנו על מי להשען שהוא יקרב אותנו לד' ית', ועל ידי כן אפשר ח"ו להתיאש, אמנם יש לומר על פי משל שכאשר מביאים איזה חולה לבית חולים אזי אין נותנים לו לגשת להפראפעסאר היותר גדול אלא ישנם רופאים קטנים שהם מטפלים בכל חולה רגיל, ואם הם לא הצליחו לרפאותו אזי מוסרים את החולה לרופא גדול למעלה ממנו ואם גם הוא לא מצליח אזי ישנו רופא עוד יותר גדול וכך ישנם דרגות זו למעלה מזו, ואם כולם לא יכלו לפעול אזי מכניסים אותו לפני ולפנים להפראפעסאר היותר גדול מכולם יחד.

אמנם כאשר מביאים איזה חולה מסוכן אשר הוא נמצא בין חיים למות וכל רגע הוא בסכנת חיים אזי מכניסים אותו תיכף ומיד

להפראפעסאר היותר גדול ולא מטריחים להעבירו קודם דרך שאר הרופאים כמובן, ע"כ המשל.

וכמו כן הוא בענינינו שאנו היום בגדר חולה מסוכן ברוחניות שזה יותר חמור מסכנה גשמית כי בסכנה גשמית הרי זה רק סכנה לחיי שעה שלנו מה שאין כן סכנה רוחנית הרי היא סכנה לחיי עולם שלנו, ועל כן נותנים לנו לגשת תיכף ומיד להתקרב אל היכל ד' ית', ולמה כך כי הרי אין לנו על מי להשען ואין מי שיכול לטפל בנו רק ד' ית' בכבודו ובעצמו כי אנו חולים אנושים בגדר כזה שאין בעולם מי שיכול לרפא אותנו.

וזה מה שאמרו חז"ל אחרי שהעידו לנו איך שיהיה שפלות הדור א"כ אפשר ח"ו לבא לידי יאוש לכן סיימו בחיזוק גדול עבורינו והודיע לנו שבזמן ההוא יוכל כל אחד ואחד לגשת ישר עד לפני כסא הכבוד לגשת אל ד' ית' עצמו מכיון שאין לנו שום משענת אחר להשען עליו לכן המלך מלך מלכי המלכים מרחם עלינו ומטפל בנו בכבודו ובעצמו, ולכן יש לנו הזכות להתקרב בלי אמצעי, ולא כמו בכל הדורות שאמרו חז"ל שאי אפשר לדבק בו ית' בלי לדבק לחכמים וכו', ואחרי שנוכיח את בטחונינו בו ית' ולא נתפעל משום אופן של יאוש שמאיים עלינו היצר הרע אזי נזכה לסע"ד ולהגיע להמבוקש בב"א (מתוך מאמר פיקודי ה' ישרים)

אוצר הזמנים

"עבודת בין המצרים"

הנה ידוע שנקבעו ימי בין המצרים לזכור בהם אבילות החרבן, ואע"פ שמצוה זו נוהג בכל ימי השנה בעת אמירת תיקון חצות כמו שכתוב בש"ע (א"ח ס' ב') שראוי לכל ירא שמים להיות מיצר ודואג על חרבן בית המקדש וכך היה בכל הדורות שלפנינו, ולא דוקא תלמידי חכמים ובני תורה ועובדי ד' ובני עלי, אלא אפילו הרבה מפשוטי העם היו אומרים כל לילה אחרי חצות או לפני עלות השחר סדר תיקון חצות, וידוע שהחתם סופר הנהיג בישיבתו שכל ליל ששי היה עורך יחד עם כל תלמידי ישיבתו את הסדר תקון חצות (ומובא סיפור מהחתם סופר שא' מתלמידי היה הש"ץ לומר בקול רם לפני כולם וכולם אמרו יחד אתו כמו שאומרים איכה ליל תשעה באב והש"ץ הקבוע היה הגאון ר' פישל סופר והוא היה אומר בתאניה ואניה כראוי, ופעם א' לא היה הגר"פ שם, והיה א' משאר התלמידים הש"ץ ואמר את התקון חצות בלי בכיה ואחר כך נענה החתם סופר ואמר איך יתכן שיהודי יאמר תקון חצות בלי תאניה ואניה, והוסיף ואמר תמה אני אם עמדו גליו על הר סיני, ע"כ, וסיפור זה פחד נורא שצריך לעורר את כל אחד ואחד לעשות חשבון עם נפשו).

והנה זה מדובר על כל משך השנה אמנם בימי בין המצרים שחוזר וניעור בזכרונינו ענין החרבן על כן קבעו בזמן הזה להוסיף במצוה זו ולעשות זכר מיוחד למנוע מכמה דברים של שמחה בימים אלו כמבואר בש"ע ובפוסקים וכמו כן להוסיף באמירת תקון חצות לאמרו גם ביום אחר חצות היום כמבואר במגן אברהם (סי' תקנ"א ס"ק כ') בשם האר"י ז"ל (ודבר זה אינו כל כך קשה ויכולים לקיימה אפילו מי שקשה לו לקום לפני עלות השחר או להיות ער בחצות הלילה), וכתוב שם

שיש לבכות כמו חצי שעה, וענין זה הנזכר להתאבל ולעשות זכר להחרבן הרי זה לא רק מצוה לבד אלא הרי זה גם חיוב גמור מדברי הנביא (ירמ' ל' ז') שכתוב "ציון היא דורש אין לה", ולמדו חז"ל (ר"ה ל') מפסוק זה וז"ל מכלל דבעיא דרישה ע"ש.

והנה כפי שנתבאר לעיל בזה אנו מקרבים הגאולה שלימה, ומכל שכן בזמנינו אלה שכבר ראוי להופיע והיה באמת מופיע לולי איזה מניעה מאתנו שמעכב אותה, ויתכן שזה הוא המניעה" על כן יש לשים לב שאיך לא יבוש האדם מעצמו כשיתבונן שיש בידו דבר קטן להמשכת הגאולה שלימה ומזלזל בה ואינו עושה וכמה גדול יהיה בושתו כשיגיע הגאולה שלימה בקרוב ויצביעו עליו שהוא זה מאלו מקום איפה להסתתר ולהסתיר פניו מגודל בושתו בפני כל הדורות ובפני זקניו וזקנותיו מכל הדורות למעלה שכל חייהם התגעגעו וחנו בכליון עינים לקראת הגאולה שלימה והוא זה נכדס שבשעה שכבר הגיע זמנה היה מהמעכבים אותה ואוי לה לאותה בושה ואוי לה לאותה כלימה, ומי יודע איזה עונש יקבל על זה, וכל זה המדובר אם יזכה בכלל להיות מהמקבלים פני משיח צדקינו, אבל מי יודע אם לא יהיה מושלל מלהיות מהמקבלים את הגאולה שלימה מכיון שהוא לא היה מהמצפים אליה וכמו שמבואר בפיוט יגדל וכו' "ישלח לקץ ימים משיחנו לפדות מחכי קץ ישועתו" כלו' שהמשיח יופיע ויפדה רק להמחכים אליו.

"להתאבל על החרבן"

הנה יש לתמוה על מה שרוב ההמון עם מזלזלים בא' ממצות הגדולות ביותר והוא המצוה של צפית לישועה מה שזה חיוב גדול על כל אחד ואחד וכמו שהנביא מתלונן ואומר (ירמ' ל' ז') "ציון היא דורש אין לה" ודרשו חז"ל (סוכה מ"א.) מכלל דבעיא דרישה ע"כ, והוא מצות "צפית לישועה" והוא מיסודי הדת ומהעיקרים של יהודי ולכן הרי זה א' משאלות הראשונות ששואלין את האדם בבית דין של מעלה האם צפית לישועה, ולמה אין אנו מקיימים מצוה זו כראוי, ואע"פ שאנו מתפללים ג' פעמים ביום על ביאת המשיח ובנין בית המקדש בכל זאת למה אין אנו מרגישים את זה בלבנו, ומה גם שאנו מוקפים עם כל כך צרות ויסורי גוף ונפש והרי אנו יודעים בטוב שהגאולה שלימה הוא הפתרון והשחרור היחידי לכל זה, ועל כן עלינו להתבונן מהו הדבר הגורם לנו להיות כל כך קשוחים בלבנו ואין אנו מתעוררים מתרדימת לבנו, ומהו התשובה לזה.

אבל ביאור הענין יש לומר על פי מה שיתבאר (בגליון מטות) שאין אדם מתחיל לירד ירידה גדולה עד שקודם הרי הוא מזלזל בדברים קטנים שאדם דש בעקביו ועל ידי כן הרי הוא נותן כח להיצר הרע לשלוט עליו בדברים גדולים, ונמצא לפי האמור שהדברים הקטנים הן שורש עונותיו של האדם מפני שאינו שם לב לשמור עליהם ואז נופל ח"ו ונכשל בדברים הגדולים, ולפעמים אפילו אחרי שהאדם מתחיל לתפוס את מצבו ומרגיש שהוא בירידה גדולה

היום נמצא שאם היו (או שיהיו) נזהרים בזה היה זה יכול להציל את כל המצב ולא היה מתעכב הגאולה שלימה.

למנוע שאר הקלקולים מכיון שהרי זה מזכר ומעלה מאוד את האדם ומקרבו לד', ועל כן אם היו נזהרים כולם בזה היה זה גם מנוע כל שאר הקלקולים וירידות, ועל ידי שירדו מזה בתקופה האחרונה הגיע העולם להמצב של

²⁷ ואע"פ שישנם היום הרבה מאוד קלקולים ד"י שאפשר לתלות בהם המניעה והעיכוב להגאולה שלימה בכל זאת יש להבין שענין זה של להיות מיצר ודואג תמיד על החרבן ולומר תקון חצות כראוי הוא דבר כללי שבכחו

בכל זאת אינו מוצא את הדרך לצאת מירידתו וסיבוכו כי אינו עולה ברעיונו שהשורש הוא הדברים הקטנים שהוא מזלזל בהן וזה המעכב ממנו מלעלות שוב להדרגה שהיה נמצא בה לפני ירידתו.

ולענייננו אפשר לומר שלכן ירדנו בענין זה של לזכור את החרבן ולבקש עליה תמיד הוא מכיון שאנחנו לא נזהרים לעשות זכר לחרבן בכל צורת החיים שלנו וזה באמת דבר קטן וקל שלכל הפחות יהיה תמיד בלבנו זכרון ירושלים ובית המקדש, ומכיון שאין אנו נזהרים בזה הדבר הקטן לעשות לפחות איזה זכר לאבילות ירושלים הרי זה גורם לנו להיות שכוח מלבנו לגמרי הענין, ואע"פ שבודאי אינו שכוח ממש לגמרי מזכרוננו אמנם בכל זאת אע"פ שזה מונח בראשינו אבל ההרגשה לזה שכוח לגמרי מאתנו והרי העיקר בכל מצות התורה הק' ובעיקר מה שמבוקש מאתנו ושמה יש לו להבורא ב"ה נחת רוח הרי זה כאשר אנו עובדים אותו עם הרגשת לבנו ולא כמצות אנשים מלומדה וכמו שכתוב בתורה הק' (...) "וידעת היום והשבות אל לבבך" וכמו שאמרו חז"ל (סנהדרין...) הקב"ה לבא בעי הרי לנו שאחרי הידיעה עדיין צריך להשיב אל הלב ובלא זה אין האדם יוצא ידי חובתו בעולם הזה כלל.

ויש להתבונן ולשים ללבנו כמה ירדנו היום בענין התרגשות הלב ופוק חזי איך התנהגו בכל הדורות שלפנינו ועלינו ללמוד מדרכיהם, והנה אחרי חרבן בית ראשון כשישבו על נהרות בבל לא רצו לשכוח מירושלים ותלו כנורותיהם שלא יוכלו לשיר בשום אופן אפילו אם יכופו אותם כי לא רצו להסיח דעת מהחרבן ולחיות בהרגעה ובנוחיות, ועוד כתוב במדרשי חז"ל שהלויים קצצו מעצמם את ראשי אצבעותיהם כדי שלא יוכלו הבלליים לכוף אותם לזמר לפנייהם משיר ציון כל' מהשירים שהיו הלויים שרים בבית המקדש, ועל זה כתוב "כי שם שאלונו שובינו וגו' שירו לנו משיר ציון" והם ענו "איך נשיר את שיר ד' על אדמת נכר" וגו' עד סוף הפרק ובזה היה להם זכות זה בבקשת זכור ד' לבני אדום וגו' שינקום ד' בשונאינו, ובזכות זה נושעו תיכף אחרי ע' שנה, ובבחינה זאת היה גם כן דוד המלך ע"ה (תהילים קל"ב) "אם אעלה על ערש יצועי אם אתן שנת לעיני לעפעפי תנומה עד אמצא מקום לד' וגו'.

וכמו כן צריך כל יהודי להרגיש שאינו רוצה להיות במנוחה כל זמן שהשכינה כביכול בגלות וצער אבל לדאבונינו המצב בגלות הזה הוא שרוצים לחיות חיים נוחים ושוכחים מכל הנזכר ושקועים בהגשמיות והמותרות, וכל זה מפני ששוכחים מהחרבן וכל המסתעף כי רק כששוכחים מהחרבן אפשר לחיות על מי מנוחות וכשאדם חי במנוחה ועונג הגוף והחומר הרי זה גורם שלא להיות מצפה להישועה ולהגאולה וגם הרי זה גורם שיתטמטם לב האדם מלהרגיש כל דבר רוחני ועבודת ד' שצריכים להרגיש.

האדם צריך להרגיש אשם על חרבן בית המקדש

הנה כתוב בגמרא כל מי שלא נבנה בית המקדש בימיו כאילו נחרב בימיו, הפשטות היא שאם לא הגיעה הגאולה בימיו אז זה נחשב

כאילו נחרב בימיו, אבל יש בזה גם יותר עומק שאם בימיו עדיין יש חרבן כי הרי הוא ירד בדור הזה שעדיין לא נבנה בית המקדש (אפילו אם הוא אנוס ואינו אשם כי מצדו עשה עבודתו ששייך להמשכת הגאולה, אמנם שאר כל הדור אינם זכאים כי לא עשו את שלהם) הרי זה סימן שבשעת חרבן בית המקדש בגלגולים הקודמים היה לו שייכות להחרבן כל' היה לו חלק בעבירות שהביאו וגרמו את החרבן כי אם לא היה לו חלק בהחרבן לא היה יורד בדור הזה שעוד לא נבנה בית המקדש¹⁷.

ועל כן לא יזלזל האדם בחיוב זה של להתאבל על החרבן כי עליו לדעת שבנפשו הוא הדבר הזה כל' שאם לא יעשה כן יחסר לו מתקונו הפרטי על מה שהיה לו חלק בהחרבן ועל כן יש להבין איזה בוושה גדולה תכסה פניו כשתופיע הגאולה שלימה ועליו עדיין יהיה ניכר שהוא גרם את החרבן, ועוד יותר שאולי מפני שיחסר לו תקון זה לא יוכל לזכות בכלל לחיות ולראות בנחמת ציון והגאולה שלימה.

ונוסף למה שכבר נתבאר שרק אלו שמחכים לביאת המשיח יזכו להופעתו, יש להבין מהאמור כאן שלא די הצפיה לבד אלא צריך גם שישתתף באבילות על החרבן שזה הוא תיקונו הפרטי וכאמור.

"ראה נא בעינינו וגאלינו למען שמך"

בברכת ראה נא בעינינו וריבה ריבנו ומהר לגאלינו גאולה שלימה במהרה למען שמך, יש להבין פירוש הדברים שמתחילים לבקש ראה בעינינו שמשמעו העיניו שלנו הפרטי וממשיכים וגאלינו גאולה שלימה שהכוונה על הגאולה שלימה מהגלות שלכאורה הרי זה ב' ענינים נפרדים לגמרי.

וידוע מה שכתב רש"י במסכת ברכות (..) שגאולה שכתוב בברכה זו ראה נא בעיניו היא הגאולה המצרות שלנו הגשמיות במה שצריכים ישועה, כי על הגאולה שלימה יש ברכה מיוחדת ולירושלים עירך ברחמים תשוב ואח"כ את צמח דוד עבדך מהרה תצמיח, ע"כ¹⁸.

אמנם לפי זה קצת תמוה שמזכירים (בברכת ראה נא בעינינו) לשון גאולה שלימה שבדרך כלל משתמשים בלשון זה רק לגבי הגאולה מהגלות, ועוד לפי פירוש זה לא מובן ההמשך "למען שמך" שזה נאמר דוקא על הגאולה שלימה שעליה כתוב (ישעי' מ"ה י"א) "למעני למעני אעשה למען שמי המחולל בגוים" וגו'.

והנה בגמרא שם איתא למה תקנו ראה נא בעינינו בברכה שביעית כי בשביעית יבוא הגאולה ופירש רש"י שם שאע"פ שלא מדובר בברכה זו על הגאולה השלימה אלא מדובר על הגאולה מכל הצרות ואז אין ענין שזה יהיה בברכה שביעית, ועל זה אומר רש"י כי שם גאולה חדא היא.

ולכאורה קשה מאוד להבין מה שפירש רש"י כי לפי מה שאמרו בגמ' שרצו לקבוע ענין הגאולה בברכה ז' לרמז שהגאולה שלימה תהיה בשנה השביעית אם כן היה להם לקבוע ברכת ולירושלים בברכה שביעית שהיא עיקר התפלה על הגאולה ולא תפלה זו שהיא רק מפני ששם גאולה חדא היא, וזה תמוה מאוד ואין הענין מובן כלל לכאורה.

אלא יש לומר שחז"ל רצו ללמדנו דבר גדול מאוד שצריכים לדעת את זה, והוא שכל צער

שיש לאדם הוא צריך להתעורר מתוך זה (וידוע מה שכתוב בספרי מוסר שכל מדה שכבר התעוררה בלב האדם אפילו לגבי גשמיות בין אם זה אהבה או יראה וכדו') קל מאוד להעבירו לרוחניות כמו לאהבת ד' או ליראת שמים וכו', וכמו כן לענינו כאשר התעורר צער בלבנו קל להעבירו לרוחניות על ידי שישים ללב) להתבונן מה עם צער השכינה שהשכינה יש לה גם כן אותו הצער שיש לנו, כי הרי השכינה משתתפת ושוכנת אתנו בגלותינו ולכן כל צער וצרה זה חלק מהגלות השכינה, ולפי זה נמצא שכל צער שאנו סובלים כמו כן השכינה כביכול מצטערת באותו הצער בדיוק וא"כ מכל צער שיש לנו אנו יודעים מכח זה מה הצער של השכינה עכשיו ויותר מזה שאנחנו גרמנו לה את הצער הזה ע"י החטאים שלנו, ולכן אם אנחנו נעשה תשובה אנחנו נוריד את הצער לא רק מאתנו אלא מהשכינה.

ועל כן התבוננות זו צריך להביא אותנו להתפלל על הגאולה שזה יהיה כמובן גם גאולת השכינה ולכן קבעו חז"ל ברכה זו בשביעית כדי לרמז לנו ולעורר אותנו שעל ידי צרות ועיניו שלנו נזכור שגם השכינה סובלת אותו הצער ויותר וכמו שאמרו חז"ל (חגיגה ט"ו:) לפרש הפסוק "עמו אנכי בצרה" וגו' שכאשר יהודי סובל צער שכינה אומרת קלני מראשי קלני מזרועי והיינו שהיא משתתפת בצערו ומצטערת גם היא כביכול עד כדי כך, ואע"פ שהאדם בעצמו אשם בזה שגורם לו לעצמו על ידי חטאיו עם כל זה כל כך גדולה אהבתו אלינו יותר מאהבת אב לבנו שאע"פ שח"ו בגדנו ומרדנו בו עדיין חיבתו אלינו כל כך, ועל כן יש להבין שבכל צער וצרה שעובר על האדם עליו להתבונן בהאמור כי אחרי שיתבונן האדם בזה בודאי לא יוכל להתאפק ולעצור ברוחו מלהתפלל על הגאולה וגאולת השכינה.

ולכן אנחנו מזכירים כאן בברכה זו גאולה שלמה אע"פ שברכה זו נתקנה לתפלה על צרותינו הפרטיים עם כל זה זה גורם לנו להתפלל גם על הגאולה השלימה ולכן מרמזים את זה תיכף ומיד בברכה זו ולכן מזכירין לשון דמשמעא לתרי אפי יחד, אמנם עיקר התפלה על הגאולה שלימה הרי היא לקמן בברכה מיוחדת ובזה יובן היטב מה שכתב לתרץ שם גאולה חדא היא.

ובזה מובן שאם לא היו קובעים את ברכת ולירושלים וכו' בשביעית לא היה זה מלמדינו הענין הנזכר אלא דוקא באופן זה שקבעו הברכה השביעית על צרכינו וביחד עם מה שהודיעונו חז"ל שהטעם הוא מפני שהגאולה בשביעית על ידי כן נבין ללמוד מזה את הענין הנזכר להעביר את הרגשת הצער שבלבנו לענין צער השכינה ובנין ירושלים כאמור.

וידוע הסיפור מהקדושת לוי שפעם היה בדרך באיזה עיר ולא היה לו מקום לישון עד שבסוף מצא איזה בורסקי שהיה ער עדיין ודפק בדלת שלו ושאל אם יכול לישון שם ואמר לו שאין לו מקום למעלה בשבילו, רק למטה איפה שמעבד את העורות (ושם יש ריח רע מאוד), ומכיון שלא היתה לו ברירה אחרת הסכים לישון שם וכשנכנס שם לא היה יכול לסבול את הריח וכשראה שאינו יכול לישון שם אז הלך משם לבית המדרש והתחיל להתבונן על צער השכינה כמו שאיתא בזוהר הק' שהשכינה מסתובבת

ברכה זו כפשוטה שכוונת וגאלינו וכו' כן קאי על הגאולה שלימה.

ששתלן הקב"ה להצדיקים בכל דור ודור.

¹⁸ והנה ישנם מפרשים אחרים מהראשונים שמפרשים

¹⁷ וגם בזה יתכן צדיק שיורד רק לתיקון הדור ואין זה הוכחה שגם הוא שייך לענין החרבן וכבר אמרו חז"ל

בעולם הזה כמו בשוק של בורסקי וכביכול השכינה לא יכולה לסבול את הריח הרע של החטאים ואין לה לאיפה לברוח כי השכינה רוצה להיות כאן אתנו בגלות, והתחיל לבכות מאוד על צער השכינה.

ויש ללמוד מדרכי הצדיקים מוסר השכל גדול שכאשר יש לאדם איזה צער יש לו לקחת מזה משל לצער השכינה ועל ידי זה נמצא שמעלה את צערו לצער השכינה, ויכול להיות שעל ידי כן יתבטל כל צרתו וצערו מכיון שהעלה את הענין להשכינה, (והרי זה דומה למה שאמרו חז"ל המתפלל בעד חבירו והוא צריך לאותו דבר הרי הוא נענה תחלה) והרי זה במדה כנגד מדה כי מכיון שהוא דואג על צער השכינה ומצטער בלבו עליה ורוצה בכל לבו שתפדה מצערה כמו כן השכינה תדאג על צערו ותפדה אותו ממנה.

וזה יכול להועיל אפילו יותר ממה שיועיל לו להתפלל על עצמו על צרתו כי יתכן שאין לו מספיק זכות מצד שאר מעשיו כדי לבטל את העונש והצרה שבא עליו, מה שאין כן בזה (בזכות זה לבד) שהוא כל כך התעורר לצער השכינה מכח ההרגשה שהיה לו שתיכף ומיד העלה את זה לצער השכינה לכן במדה כנגד מדה יתבטל הצרה ממנו וכאמור.

והנה ישנם אנשים שיושבים ובוכים בתקון חצות וזוכרים בצער שלהם ובוכים על הצרות שלהם על הרכוש שמפסידים וכל מיני צרות שפגע אותם ושוכחים ח"ו את העיקר, העיקר הוא לעלות מתוך כל זה לבכות להתאבל על ירושלים.

ויש לדעת שזה חובה גדולה עלינו לזכור את ירושלים ולא לשכוח ממנה ולהתאבל עליה, ומה שלא זוכרים את ירושלים ולא מתאבלים עליה הרי זה נחשב מעוות וחטא גדול ומסיר מהאדם את השמירה עליונה ממנו ח"ו כמו שכתוב (תהלים קל"ז ה) "אם אשכח ירושלים תשכח ימיני" וגו', וכתב הג"ר יעקב עמדין (ומובא בעוד הרבה ספרים הק' ובקדמונים) שכל הצרות ואריכת הגלות וקושי הגלות וכובד הגלות וכל הגזירות הכל הוא מפני שלא מתאבלים על ירושלים.

ומביא מה שכתוב בגמרא על העיר ביתר (שנחרבה כמה שנים אחר החרבן) שאע"פ שהיו צדיקים גדולים מאוד עם כל זה עבור החטא הזה לבד שלא התאבלו על ירושלים נהרגו והמלך שם גזר עליהם שיהיו מוטלים כך בבזיון ולא נתן להביאם לקבורה עשרים ושנים שנים, ובגלל שהיו צדיקים גמורים לא שלט בהם רימה כל העשרים ושנים שנה, וזה עונש נורא כי אפילו הרשעים ביותר כחייבי מיתת בית דין הקפידה תורה על כבודן בזה כמו שכתוב (דברים כ"א ג') "לא תלני נבלתו... כי קבור תקברנו ביום ההוא", וכל כך למה רק מפני שלא התאבלו על ירושלים, ומפני שבעיר ביתר לא היו צרות לכן לא התאבלו על החרבן וירושלים, הרי אנו רואים מזה כמה חמור הוא ענין זה, וזה פחד נורא כמה גדול הוא החובה שצריכים להתאבל על החרבן, וכמה גדול הוא התביעה על זה.

ועיי מה שפירש החתם סופר על הפסוק (תהלים קל"ז) "על נהרות בבל שם ישבנו גם בכינו בזכרנו את ציון", שאע"פ שהיו שם מעונים ומדוכאים וישבו שם כפותין קשורים ידיהם ורגליהם כי נבוכדנצאר התכונן להרוג אותם וקשר ידיהם ורגליהם והיו עומדים שם ליהרג, בכל זאת הצטערו על החרבן ולא על צרות של

עצמם שהם מעונים ושהם עומדים עכשיו בסכנת מות והצטערו יותר על צער השכינה על החרבן על שגרמו גלות לשכינה, ובה מפרש החתם סופר את הפסוק מים רבים לא יוכלו לכבות את האהבה ונהרות לא ישטפו (שה"ש ח"ז), אפילו כל הצרות שיש לאדם זה אינו מכבה אצלו את האהבה לד' ית' ומצטער על חרבן בית המקדש ועל צער השכינה יותר ממה שעל צער וחרבן של עצמו.

ולפי זה יובן מאוד שבברכת ראה נא בענינו יכול להיות יותר התעוררות להגאולה שלימה ממה שבברכת ולירושלים עירך וכו' כי בברכה זו אנו מוכיחים גודל אהבתנו אליו ית' שבזמן שאנו בסבל ועינוי בכל זאת אנו מתעוררים על צרת השכינה יותר ממה שעל הצרה שיש לנו.

ויש לדמות הענין למשל לילד שחטא ובגלל חטאיו לוקחים את אביו ואוסרים את אביו באזיקים ומכניסים את אביו בבית הסוהר אז זה מעורר מאוד את הילד כשהוא רואה מה שגרם לאביו שבגללו אביו סובל, והוא כבר חוזר בתשובה ושוכח מהצער שלו ואינו חושב על זה כלל אלא נעשה עתה עיקר הדאגה והצער שלו על צערו של אביו על מה שסובל בגללו, וזה אפילו בן שאין לו אהבה מיוחדת לאביו אלא מפני שיודע שזה בגללו הרי זה כואב לו עד דכדוכה של נפש, ובן בנו של ק"ו כשיש להבן באמת אהבה גדולה לאביו צערו וכאבו כפולה ומכופלת ולא ימצא מנוח לנפשו כל זמן שלא הצליח לגאול את אביו מצרתו, וזה מה שאמר דוד המלך ע"ה (תהלים קל"ב ג-ד) אם אעלה על ערש יצועי אם אתן געמי לעפעפי תנומה עד אמצא מקום לד' וגו'.

והנה יש להתבונן על מה שמבואר בנביא (הי"ל) שכשהיו בבבל והיו כפותים ידיהם ורגליהם ורצו להרוג אותם ואז נתעוררו לבכות על צער השכינה ומה שהם גרמו בעונותיהם וחזרו בתשובה, ותיכף ומיד כשעשו תשובה פתאום פקד המלך שיסלקו מהם את כל השלשלאות ובטל את הגזירה ואמר שהם יכולים לחיות חפשי אבל ישארו בבבל.

ויש להבין שהיות והם הצטערו על החרבן במקום הצטער על עצמם שזה מוכיח על גודל האהבה שהיה בלבם לד' ית', בזה נתעורר רחמים עליהם במדה כנגד מדה שריחם ד' עליהם אע"פ שעוד היו חייבים ח"ו בכל זאת מאחר שראו בשמים גודל אהבתם לד' ית' לכן נתעוררה מדת החסד ורחמים לפדותם ממתה, כמו האב שיתעורר ברחמים על בנו אע"פ שחטא כנגדו כאשר רואה גודל מסירותו ואהבתו אליו, כמו כן אנו שעל ידי שאנו משתפים צערו ית' יחד עם צערינו בצורה כזו על ידי כן נוושע בכל בקשתינו וגם כשנבקש את הגאולה שלימה.

על כל פנים יש לשים לבנו ולהבין ולהאמין שאין הקב"ה רוצה כלל להעניש אותנו בהיסורים שבאים עלינו אלא שכל הגלות וכל הצרות הרי זה בא מתחלה רק בכדי לעורר אותנו להבין שהקב"ה פונה אלינו ורוצה שנחזור בתשובה ושנתעורר גם על מה שבעונותינו גרמנו גם צער כזה להשכינה, וברגע שאנחנו נתעורר באמת ונעשה תשובה אמיתית שלימה בכל לבנו אזי אנחנו יכולים להיות בטוחים שיפסקו הצרות ויבוא הגאולה השלימה ויופיע מתוך רחמים, ואם לא יעשו כך כל הכלל עם כל זה אלו שיעשו כך הם על כל

פנים ינצלו מהדברים הקשים שיופיעו לפני הגאולה שלימה ויזכו להגאל ברחמים, אכ"ר.

ובמה שנתבאר כאן יש לתרץ עוד קושיא גדולה בהמשך גמ' הנ"ל (אחרי שאמרו שם שקבעו ברכת גואל ישראל בברכה שביעית מכיון שבשביעית יהיה הגאולה) מקשה בגמ' שם על זה ממה שכתוב בברייתא שבשביעית יהיה מלחמות ובשמינית הגאולה, ומתן היה צריך להיות ברכת גאולתנו בשמינית, ומתן שם שמלחמה אתחלתא דגאולה.

והנה לכאורה עדיין קשה להבין שהרי מכיון שעיקר הגאולה זה יהיה בשמינית א"כ למה קבעו הרמז להתחלתא דגאולה ולא לעיקר הגאולה שתהיה בשמינית והיה ראוי לתקן בקשת הגאולה בברכה שמינית, ולפי מה שאמרנו מובן מאוד שלכן תקנו בשביעית לעורר אותנו שבשעה שיופיע המלחמה שזה התחלת הגאולה אם אנחנו נעלה צערינו לכוונה הראויה כאמור שמתוך הצרות נתעורר לבקש את הגאולה זה מה שימשיך את הגאולה השלימה, וכמבואר בזוהר הק' שעל ידי שבוכים על החרבן זה ימשיך את הגאולה השלימה אבל אם לא נבקש את הגאולה שלימה אז לא יופיע אפילו אחרי שכבר היה המלחמה בשביעית.

וזה מה שכתב בנביא (ישעיהו כ"א י"ב) אמר שומר (כלו' הקב"ה) אתא בוקר (כלומר זמן הגאולה) וגו' אם תבְּעִינָן בְּעֵינֵינוּ כ"כ, כלומר שאע"פ שכבר הגיע הזמן הרי זה תלוי בתנאי שיבקשו ויתפללו על הגאולה ואם לא לא יבא עד שיבקשו אותה, (וכמובן שאם ח"ו לא מתעוררים בעצמינו לבקש אז ד' ית' יביא מצב כזה שקשה שיהיה יכריח אותנו לבקש את הגאולה שלימה כמו שכתוב יחזקאל (כ' ל"ג) אם לא (אז) ביד חזקה אמלוח עליכם".) על כל פנים זה מה שעלינו לזכור בזמן שיופיע המלחמה שתדבר זה ממשך את הגאולה השלימה שמתוך הצרות עלינו להתעורר ולשכוח מהצער שלנו ולחשוב רק על הצער העיקרי זה מה שימשיך את הגאולה שלימה ועל ידי כן יופיע ברחמים ואז נעבור המלחמה בניקל ובשלום ולא ח"ו ביד חזקה כנזכר, וי"ר שנזכה להמשיך את זה בהתעוררות שלנו בעצמינו כנזכר, ובזכות זה נזכה להמשיך את הגאולה שלימה בחסדים ורחמים עלינו ועל כל ישראל אכ"ר.

עוד יש להוסיף ענין חשוב לדעת שאע"פ שאמרו בגמ' שהגאולה שלימה יהיה בשנת שביעית ושמינית בכל זאת המשיח יכול לבוא כל רגע כי ידוע שכל הזמנים הנזכרים לא מחייב שיהיה דיוקא כך, וכמו שאנו אומרים כל יום ואע"פ שיתמהמה עם כל זה "אחכה לו בכל יום שיבא", ואע"פ שיש סדר מסויים איך שצריך להיות עם כל זה אם יש עיכובים יכול להשתנות הסדר והזמן.

וזה מבואר בדברי הגמ' במה שאמרו (סנהדרין ע"ז) שכלו כל הקצין ואין הדבר תלוי אלא בתשובה הרי לנו שאם עדיין לא חזרו בתשובה כפי המבוקש אז מאחרים את הזמן, ועל כן יש לדעת שברגע שנתקן את המניעה אז יתפרץ הגאולה תוך רגע ובכרח עין יבוא הגאולה כמו שכתוב (מלאכי ג' א) "פתאום יבוא אל היכלו" וגו' ומכל שכן עתה מכיון שזה כבר היה צריך להיות בזמנו אלא זה רק מעוכב מכח סיבה, ולכן ברגע שיתבטל סיבת העיכוב אז הרי זה יופיע פתאום

בהתפרצות גדולה מכיון שהתשוקה והדחיפה בשמים ובכל העולמות היא בכח אדיר שאין דוגמתה, וכך מקובל בשם צדיקים ובשם הבעש"ט שכל א' יהיה תפוס באמצע עסקיו ופתאום ישמעו הנה משיח הגיע, ו"ר שנזכה כל אחד ואחד מאתנו לשמוע קריאה זו בעגלא ובזמ"ק בב"א.

עבודה המיוחדת לשבתות של בין המצרים
בשבת אין נוהגין ענין האבילות שנוהג בכל ימות השבוע שזה בכל התנהגות האבילות נמנית השמחה וכדו' ובאמירת תקון חצות, ובכל זאת רואים שבכל הזמירות של שבת קודש מזכירים כל הזמן את ענין הבית המקדש והגאולה ולכאורה מה הפשט בזה, והלא אין מתאבלים בשבת קודש על החרבן.

אלא יש לומר ההסבר שבשבת קודש אין התפלות על הגאולה ולצאת מהגלות בבחינת אבילות אלא המה בבחינת עגועי אהבה וחיבה שצריך להיות מאתנו לגבי ד' ית' כי בשבת מתעורר ביותר הגעגועים על הגאולה השלימה ועל בית המקדש שהיה לנו פעם.

וכמו שהסברנו פעם שאם נותנים למישהו לטעום קצת ממאכל ערב וטוב מאוד מתעורר אצלו על ידי זה חשק וגעגועים ומבקש לקבל עוד ממאכל הערב הזה, ואין זה בקשה בצער אלא שמרוב אהבה שנתעורר אצלו מאכל הזה מבקש שיתנו לו עוד, (מה שאין כן מי שרעב ואין לו כלום לאכול ומבקש שיתנו לו משהו לאכול הרי בקשתו אז הוא מתוך הצער שהוא נמצא בה), וזה החילוק בין הבקשה על הגאולה של ימות השבוע לבין הבקשה של שבת, שבימות השבוע מרגישים את צער הגלות ומתוך זה מבקשים את הגאולה, אמנם בשבת קודש מאחר שזוכים שמרגישים וטועמים מהטעם המתוק והערב (של שבת קודש) שהוא מעין עולם הבא, על ידי זה מתעורר שמחה מצד א' וגם מצד הב' געגועים גדולים ותשוקה אל כל שלימות האור אל הגאולה השלימה שאז יהיה לנו לא רק מעין עולם הבא אלא שיהיה לנו כל שלימות העולם הבא.

ובזה יש לפרש מה שאומרים בזמירות שאלו שהם "אוהבי ד' המחכים (כל השבוע) לבנין אריאל שישו ושמחו כמקבלי מתן נחליאל", כלומר שאלו המחכים (ומתאבלים בתקון חצות וכדו') לבנין בית המקדש מקבלים בשבת קודש מעין הטעם והאור של בנין אריאל (בית המקדש) שחיכו אליו כל השבוע, שבזכות שחיכו והתאבלו כל השבוע על החסרון של בית המקדש נותנים להם בשבת קודש להרגיש מעין הטעם של עולם הבא והשראת השכינה שהיה בבית המקדש, והשראת השכינה הזאת היא מה שהיה לנו בשעת מתן תורה בהר סיני, וכמו שכתב הרמב"ן שהשראת השכינה של המשכן היתה אותו

השראת השכינה שהיה במתן תורה (שהפסידו אותה בחטא העגל וכאשר חזרו בתשובה ותקנו את החטא על ידי בנין המשכן החזיר להם ד' ית' אותו השראת השכינה שהפסידו, ע"ש), וזה יובן הפירוש "כמקבלי מתן נחליאל" שהכוונה שזה אותו השראת השכינה שהיתה במתן תורה.

וכשמרגישים הטעם הזה מתעורר בלב הגעגועים להשראת השכינה השלימה ולכן מבקשים עוד ועוד ורוצים את כל הבית המקדש ואת הגאולה השלימה, ומבקשים בשבת קודש את הגאולה מתוך שמחה שמרגישים במקצתה ומתוך געגועים ואהבה והשתוקקות, ובהאי גוונא מותר אפי' בשבת לבכות על הגאולה שבכיה של תשוקה וגעגועים לד' ית' מותרת לכולא עלמא אפילו בשבת קודש (כמבואר סי' רפ"ח מ"ב ס"ק ד') שאין זה בכיה של עצבות האסורה בשבת קודש אלא בכיה שמתוך געגועים ושמחה ותשוקה.

ומעתה יש להבין חובתינו בשבתות של ימי בין המצרים שהם הימים שנקבעו לשים לב לחרבן ובנין בית המקדש שחסר לנו ולכן כמו שבימי החול של בין המצרים הרי זה מחובתינו להשקיע יותר עבודה ומחשבה בענין אבילות החרבן (יותר) מכל ימי השנה, כמו כן היא העבודה בשבתות האלו להוסיף להשקיע שימת לב בגעגועים לבית המקדש (והשראת השכינה) עוד יותר מכל שבתות השנה.

"שבתות של ימי בין המצרים"

ידוע מה שמובא בשם צדיקים שאמרו שהשבתות של ימי בין המצרים הם במעלה יותר משאר שבתות השנה, ובביאור הענין כבר נאמר במקום אחר בכמה אנפי ונזכיר קצת מהנאמר בס"ד.

א יש לומר דהנה ידוע שהשבת קודש של בה בקדושתה מעין עולם הבא, וכמובן שהתחלת עולם הבא מתחילה בהגאולה שלימה כמבואר בספרים הק', וזהו התכלית שאנו מחכים אליה דהיינו שנחיה עם השראת השכינה בתמידות.

ובזה מובן הכוונה שאלו שבכל השבוע הם מחכים ומתגעגעים לבנין בית המקדש לפי גודל החיכוך והצפייה והגעגועין לפי זה זוכים בשבת קודש למעין אותה הקדושה והשראת השכינה, (ועי' אור החיים הק' על הפסוק ושמרו בני ישראל את השבת לעשות את השבת וגו' שפירש ושמרו מלשון המתנה וחיכוך מלשון ואביו שמר את הדבר, ועל ידי כן לעשות וגו' עושים ומכינים לעצמו את השבת קודש של), ועל כן מכיון שבימי בין המצרים שהוא עיקר הזמן להתאבל ולהתגעגע להגאולה שלימה ולבנין בית המקדש ולכן אנחנו משקיעים יותר בעבודה זו על כן מופיע בשבת קודש ביותר קדושת בית המקדש ונשמה יתירה כאמור¹⁰.

טעם (ב) יש לומר שכשמגיע קדושת ואור

השבת קודש לעולם הרי היא צריכה לדחות ולבטל את החושך של העולם הזה ששורה בימי החול כמו כל אור שדוחה את החושך, ועל כן בימים האלה שבהם החושך הוא יותר גדול צריך לזה אור יותר גדול כדי לדחותו¹¹.

וטעם (ג) יש לומר שהיות שהשבת קודש בו תלוי כל ההשפעות לימי החול בין השפעות הרוחניות ובין השפעות הגשמיות כמבואר בזוהר הק', ולפי שפע הנצרך לימי החול הבא כך מופיע בשבת קודש השפע.

ועל כן בימי בין המצרים שהם ימי הדין והתגברות הדין וכחות היצר הרע והקליפות לכן אנו נצרכים להרבה יותר שפע ואור רוחני כדי להתחזק ולהתגבר נגדם ולהיות מוגנים ושמורים מהם לכן משפיע לנו ד' ית' בשבתות הרבה יותר אור מבשאר שבתות השנה, וכמו כן כדי שנוכל לחזק את רוחינו כנגד האבילות והצער שמורגש בנשמתינו צריכים אנו לקבל הרבה חיות דקדושה כדי להחזיק מעמד ולהוסיף חילים לתורה ועבודה כראוי על כן כל זה נשפע לנו באלה השבתות ולכל א' וא' לפי הצורך עבורו לפי כמה שהוא רוצה באמת לעבוד את ד' ולהתקרב אליו בימי החול.

וענין זה חשוב לדעת ולשים לב לזה גם בכל השבתות של כל ימי השנה שהיות שבשבת קודש נשפע אור וחיות הקדושה לכל השבוע וזה תלוי לפי רצון ותשוקת האדם לקבל שפע זה שנשפע בשבת קודש, על כן יש לו לאדם לעורר ולהלהיב בלבו ביום השבת קודש את התשוקה והרצון לעבודת ד' ית' כראוי לו כי לפי זה יושפע לו, וזה מה שאומרים בלכה חודי' בליל שבת קודש 'סוף מעשה במחשבה תחלה' כדי לרמז לנו ולעורר אותנו לעורר מחשבותינו בשבת קודש ולמלאות לבנו עם געגועים ותשוקה גדולה לעבודת ואהבת ד' ית', ומזה (כלומר מהתשוקה שמתחולל בלבנו) נעשה הכלי לקבל את השפע קודש שאנו משתוקקים אליה. **עוד** יש לדעת שעצם הרצון והאהבה והתשוקה להתקרב לד' ית' (שצריך בכדי שיקבל את השפע) וכמו כן ענין ב' הנ"ל שהוא הכח לדחות את החושך ואת היצר הרע, השבת קודש עצמו משפיע את זה ולכן אפשר לקנותה מכח השבת קודש, אמנם זה תלוי אם ישמרנה כראוי דהיינו שידבק עצמו להשבת קודש ולהנשמה יתירה ושיסיח דעתו מכל החול כנ"ל¹².

מחוסר מקום לא נכנס אוצר החינוך ואתכם הסליחה

היות ויש ביקוש הרבה יותר ממה שאנחנו מצליחים לחלק מחוסר כסף לכן מי שיודע ערך הדברים ותועלתם להקוראים ורוצה להיות ממוזכי הרבים שאין עורך לשכרם ויכול לחלק בעיר שלו או באזור שלו ולעורר אחרים לזה יפנה לטל 052-7611-632 ושכרו כפול מן השמים

¹⁰ אמנם יש להבין שכל זה הוא רק בפנימיות השבת קודש אבל בצורה החזונית בודאי שהשבתות הללו הם נמוכים משאר שבתות השנה ולכן מבואר בהלכה שאסור לעלות שמחת מרעים ולכן מברכים שמינינו גם בשבתות הללו כמו שמחה מרעים ובלא מברכים, החיינו שבתות ו'השבת' כל משושה חגה חַדְשֵׁי וְשַׁבְתָּהּ היינו רק בבחינה החזונית אבל בפנימיות מוסתר בתוך השבתות כחות ואורות יותר גדולים, ולכן רק מי שמדבק עצמו בפנימיות השבת קודש הוא יוכל לקבל את האורות הנזכרים, ולכן מי שרוצה לקבל את כל זה בשבתות האלו צריך שידבק עצמו בפנימיות לבו ביותר להשבת קודש בשבתות האלו ואז יקבלם, אבל אם ישמור שבת קודש בבחינה חזונית לבד אע"פ שישמור על כל הלכותיה כראוי אין זה מספיק בכדי שיקבל את הפנימיות הנזכר.

¹¹ אע"פ שהיא קביעה וקיימה ועיקרה מופיע מאיתעוררתא לדעילא (זה שונה מימים טובים שתלוי רק לפי מעשה האדם) עם כל זה צריך איזה שהוא הכנה מצד האדם כדי לנכנס אליה, ולכן קודש על ידו וכמו שכתוב והכינו את אשר יבנה ולכן נזהר קודש כמבואר במצו' ודרשו חז"ל על הפסוק ויכולו וגו' שכיון שבא שבת יהיה עניניך כאלו כל מלאכתך עשויה והיינו שייסיח דעתו ויחדה ממחו ולבו כל עניני חול וכאלו אין לו כבר שום עול מדבר מלאכה לגמור אחרי שבת קודש ובה שהוא דוחה את חושך החול מלבו ומוחו בזה עושה איתעוררתא דלתתא להמשיך עליו שפע קדושת אור השבת ונשמת התורה, ולכן לפי כמה שהאדם מסיח ודוחה כל עניני חול מדעתו לפי גודל דרגא זו הרי הוא ממשך מהדרגא של שבת קודש ונשמה יתירה.

¹² והנה כאשר התחלת הבין המצרים הוא ביום השבת קודש לכאורה לא שייך הענין הנזכר שהרי לא השקיע האדם עבודה זו במשך השבוע שעברה, אמנם אפשר להמשיך את זה גם לשבת זו, והוא על פי הנהל הידוע שהקבלה לדבר מצוה מקבל על עצמו הרזי הכתב נחשב כאלו התחיל לעשותה, ולכן כאשר לפני כניסת השבת קודש היא הכניסה לימי בין המצרים (או ביום השבת קודש) יקבל האדם על עצמו לקיים את העבודה הזאת המיועדת לימי בין המצרים אזי כבר נחשב לו זכות זה כאלו עשאה ולפי גודל הקבלה שהוא מקבל על עצמו בזה כך יקבל בשבת זו השפעה הנזכרת.

¹³ יש להוסיף לענין זה שהיות וכל דבר רוחני שמופיע מלמעלה צריך להיות איזה איתעוררתא דלתתא בכדי להמשיך השפע מלעילא, על כן כמו כן לגבי שבת קודש